

საქართველოს სსრ

საქართველოს სსრ

სახელმწიფო რესპუბლიკური

კულტურის სამინისტრო

ეროვნული

ბიბლიოთეკა

კ. მარტის სახელობის

ბიბლიოთეკა

ბიბლიოთეკის ფონდების დაკომპლექსების
თემატიკა—ვიკოლოგიური გეგმის
კატეგორიის შედგენა

F-

საქართველოს სსრ ე. შარქის სახ. სახელმწიფო
რესპუბლიკური ბიბლიოთეკა

ბიბლიოთეკის ფონდების
დაკომპლექტების მეცნიერ-ტიპოლოგიური გეგმის
ქარტოციის შედგენა

თბილისი

1987

შემდგენელი მ. ცომაია

რედაქტორი ჭ. თაყნაიშვილი

ბიბლიოთეკის ფონდების დაცვამბოძებების თემატურ-ტიპოლოგიური გეგმის
 კარტოიკის შედგენა: (მედიოტური რეკომენდაციები) // საქ. სსრ კ. მარქსის სახ.
 სახელმწიფო რესპ. ბიბ-კა; შემდგ. მ. ცომაია; რედ. ჭ. თაყნაიშვილი .- თბ., 1987
 .- 34 გვ.

78.36

საბჭოთა ბიბლიოთეკების მოღვაწეობაში უპირველესი მნიშვნელობა აქვს მკითხველებთან მუშაობას, ძირითადი ამ საჭიროებაში ეს არის მკითხველის სულიერი მოთხოვნილებებისა და პოვნისიული ინტერესების აქტიური, მიზანდასახული დაკმაყოფილება, დახმარება წიგნის შერჩევისა და გამოყენებაში. ამას ემსახურება წიგნის სისტემატური პოვნაგანდა, კითხვის ხელმძღვანელობა და ბიბლიოთეკის მასობრივი მუშაობა.

წევნის ბიბლიოთეკებში მკითხველებთან მუშაობა თავისი ამოცანებითა და შინაარსით განუყოფელია დაკავშირებული განათლების მთელ სისტემასთან და კომუნიკაციური საზოგადოების ყოველმხრივ განვითარებული ადამიანის აღზრდასთან, მუნიციპალ-ტერიტორიულ პოვნაგანდაში ბიბლიოთეკების როლის ამაღლებასთან.

ბიბლიოთეკის ისეთი ფუნქციების შექმნის ამოცანა, რომელიც უზრუნველყოფს მკითხველთა მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას, სახელმწიფო მნიშვნელობის ამოცანაა და მისი მუნიციპალური ფორმირება მიცუფუნება სსრ კავშირში კულტურული მშენებლობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს საჭმეს.

ფუნქცი ბიბლიოთეკის საფუძველია, რის გარეშეც ბიბლიოთეკის არსებობა წარმოუდგენელია.

სახელმწიფო მასობრივ ბიბლიოთეკებში ფუნქციის ფორმირება, მისი მართვა დაბალ დონეზე წარმოებს, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს მკითხველთა მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების საჭმეზე.

ბიბლიოთეკის ფუნქციის ფორმირების მართვა ცენტრალიზებული ბიბლიოთეკების სისტემაში რთული და საბასუხისმგებლო პოვნისია. ეს იმიტ ახსენება, რომ ცბს ერთიან ფუნქცი საკმაოდ რთული სტრუქტურა აქვს. ცენტრალიზაციის პირობებში არა მარტო უნდა დავენერგოთ დაკომპლექტების ერთიანი პოლიტიკა, არამედ უნდა შევინარჩუნოთ სისტემის თითოეული სტრუქტურული დანაკლფის ფუნქციის ფორმირების სპეციფიკის თავისებურება. ამ ცითარებაში წამოიჭრება იმის აუცილებლობა, რომ გვექნადეს ცბს ფუნქციის დაკომპლექტების საფუძვლი

საქართველოს
 ეროვნული
 ბიბლიოთეკის
 ბიბლიოთეკა

გეგმა, რომელშიც უნდა უზრუნველყოს ლიტერატურის ხარისხიანი შეზღუდვის
მიზანდასახული განაწილება და განსაზღვროს მთელი ერთიანი ღონისძიებების
ტერუზული დანაცოფების ფონდების თემატურ-ტოპოლოგიური სტრუქტურა.

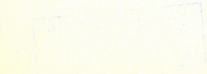
დოტატიკრიანი ფონდის დაცომბლეტების მიცნიერულად დასაბუთებულ პრიგ-
რამას უნდა წირმოდგენდეს. იგი უნდა ქმნიდეს რეკონის მასშტაბით სრულყო-
ფილი საბიბლიოთეკო ფონდის შექმნის რეალურ წანამძღვარს. გეგმა უნდა ასა-
ხადდეს ერთიანი ფონდის დაცომბლეტებისათვის დამახასიათებელ მიმართულებ-
ებს და ატრთვე სხვა სისტემის ბიბლიოთეკებთან კოორდინაციისათვის საჭირო
კავშირებს.

სსრ კავშირის კულტურის სამინისტროსთან არსებული უწყებათშორისი კომ-
ისიის დოკუმენტის Основные направления развития библиотечного дела
в стране на 1981-1985 годы и на период до 1990 года -ს საფუძველზე,
რომელიც შეიცავს ფუძემდებლურ გადაწყვეტილებებს ქვეყანაში საბიბლიოთეკო
საქმის განვითარების შესახებ, შემუშავებულ უნდა იქნეს საბიბლიოთეკო ფო-
ნდის განვითარების კონცეფცია. ასეთი კონცეფციის ძირითადი იდეები გამომ-
დინარეობს იმ საერთო პირობებისა და ანალიზისაგან, რომლებიც განსაზღვრავენ
საბიბლიოთეკო ფონდის განვითარებას.

მასშტაბი ბიბლიოთეკების ფონდების განვითარების შესაძლო გზების გან-
საზღვრა ეყრდნობა მიმავალი ცხოვრების სირობების კომპლექსურ შეფასებას;
სოციალურ-კონომიკურ გარემოს, ტექნიკურ და კულტურულ მიწვევებს. კომპლე-
ქსურობის საჭიროება გამომდინარეობს ბევრი სიბიქტური ფაქტორების სულ უფრო
და უფრო მზარდი ზემოქმედებიდან, რომლებიც გავლენას ახდენენ ფონდებზე
პროგნოზირებული პერიოდის ბოლომდე: მკონხველთა მონხვენილებების ზრდა და
გართულება; საგანმმცემლო და წიგნვაჭრობის პოლიტიკის შეცვლა; დაცომბლეტ-
ტებისათვის განკუთვნილ სახელმწიფო ასიგნებების შესაძლო ცვლილებები; მო-
სახლეობის თაერისუფალი ღრის ბიოფიკის სიდიდე და სტრუქტურა; მოსახლე-
ობის კვალიდლეობის გაუმჯობესება და პირადი ბიბლიოთეკების განვითარება.

ეს იმას ნიშნავს, რომ ბიბლიოთეკების ფონდების პროგნოზები მჭი-
როდ არის დაცემირებული გარემოს ცვლუციის შესახებ არსებულ წარმო-
დგენაზე და საბოლოო ჟამში საბჭოთა საზოგადოების წინსვლით განვითარ-
ებაზე.

* აქ და შემდეგ შემოაღებაში იგულისხმება - დაცომბლეტების თემა-
ტიკურ-ტოპოლოგიური გეგმა.

რესპუბლიკის ცხელ ამბავად არსებული ბიბლიოთეკის ფონდების თემატიკური კატალოგიური სტრუქტურა შექმნილია ცენტრალიზებულ სისტემაში შემაჯავრობილი ბიბლიოთეკების ფონდებისაგან.

როგორც წინაშეა, ცენტრალიზაციამდე და მის შემდეგაც დღემდე, რესპუბლიკის მასობრივი ბიბლიოთეკები არ ხელმძღვანელობენ ფონდების ფორმირებას, არა აქვთ ამის გამოცდილება. ისინი მხოლოდ იმით ვმარჯობდებიან, რომ საბიბლიოთეკო კოლექტორს გადაურჩხადენ გარკვეულ თანხას, ისე რომ არ უცვლადენ თავიანთი მკითხველებისათვის საჭირო ცოდნის სხვადასხვა დარგის ლიტერატურას, არ საზღვრადენ ლიტერატურის ტიპებსა და სახეებს, მათ ეზრემაორობას. ამასწინასაც თუ დავუმატებთ, რომ თანის მხრივ არც საბიბლიოთეკო კოლექტორის წადლობს რესპუბლიკის მასობრივი ბიბლიოთეკების მკითხველთა ინტერესებს, კონტინენტის შემადგენლობას სათანადო თანხეა დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ რესპუბლიკის მასობრივი ბიბლიოთეკების ფონდების დამამუდრეტება სტიქიურად, თვითდონებით წარმოებს, და თუ ფონდების ფორმირება ევლავ ხელმძღვანელობის, და თუ შედგენისა და მისი გამოყენების გარეშე გაგრძელდა, აუცილოვლად გამოგარება საჭირო თემები და პირიქით, ერთიან ფონდში ევლავ მოხდებოდა იმ თემებისა და ტიპების ლიტერატურა, რომელიც სულაც არ არის საჭირო გვექნდეს, სხვა კი არ გვექნდეს საჭირო რამდენაშიც და ა.შ.

და თუ შედგენა დიფერენსა და შრომის ხარჯვას მოიხსენს, ეს ერთერთი არსებითი მიზეზია იმისა, რომ პრაქტიკაში უფრო კიდევ არ არის დანერგილი ფონდების და გეგმვა. სსრ კავშირის კულტურის სამინისტროსა და გამსახკომის 1982 წლის №83 89 ბრძანება და მისი შესაბამისი საქარველოთ სსრ კულტურის სამინისტროსა და გამსახკომის №628 ერთობლივი ბრძანება მოიხსენს, რომ უზრუნველყოფილი იქნეს ცხელ და 1982 წლისათვის. მაგრამ, როგორც აღენიშნება, იგი დღემდე არ არის შედგენილი.

ამ საქმეში ბიბლიოთეკებისადმი დახმარების გაწევის მიზნით 1982

წელს სსრ კავშირის ე.ი.ოენინის სახელობის ბიბლიოთეკამ გამოცა მეთ-
ოდური რეკომენდაციები • Тематико-типологическое планирование
фондов ЦБС ხოლო ოენინგრადის მ.ე.საბოტკოვ-შეგე-
რინის სახ. ბიბლიოთეკამ 1983 წელს გამოცა მეთნერული შრომების კრე-
ბული სათაურით Тематико - типологическое моделирование фондов
Централизованной библиотечной системы.

მაგრამ იმის გამო, რომ ამ სახეობის დოკუმენტების ზოგიერთი რეკომენდაცია
პრინციპულად განსხვავდება ერთმანეთისაგან, ზოგიერთი კი სრულიად მიუ-
ღებელია პრაქტიკაში დასაძერგად, ამიტომ აჭრი არა აქვს მათ ქართულ ენ-
აზე თარგმნას და სახეობის დოკუმენტების შემოთავაზებას. ამის გამო ჩვენ შე-
ვეყვადეთ მათ ნაცვობად შეგვემუშავებინა დ თ ტ გ კარგოცის შედგენის
მათ მიერ შემოთავაზებულ ხერხზე და მეთოდზე, ალ თუ უფრო ძნელი წესი.
ჩვენს მიერ შემოთავაზებული ხერხი და მეთოდი პირველ რიგში განკუთვნი-
ლია ც ბ, საქობაქო ფილიალებებისა და ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის
მუშაყებისადვის. მათ სასაფო ბიბლიოთეკა-ფილიალების მუშაყებთან შედ-
არებით არ უნდა გაუძნელდეთ ამ მეთოდით დ თ ტ გ შედგენა. შემთ აქმე-
ლში იტულისხმება, რომ თუ საშუალება იქნება, სასაფო ბიბლიოთეკის მუ-
შაყებმა საჭირო ცოდნა და ინტერესი გამოაღონეს დ თ ტ გ საყობების-
ადმი, უნდა დავებმარათ მათ, ხელი შევეწყათ ამ საქმეში.

სრულყოფილი დ თ ტ გ შედგენამდე აუცილებლად უნდა შევისწავლოთ:

რეგონის სამეურნეო და კულტურული პოფილი; მისი ზრდის პერსპექ-
ტივები;

მყოხველია შემადგენლობა, მათი ინტერესები და მოთხოვნებები;

ერთიანი საბიბლიოთეკო ფონდის შემადგენლობა და მისი გამოყენების
მდგომარეობა;

სხვადასხვაუწყების ბიბლიოთეკების ფონდების დაცობის მდგომარეობა და
გამოყენებაში კონკრეტული მდგომარეობა.

၁၄၂၅၉၃၀
၁၄၂၅၉၃၀

ԵՃՈՒՆ

მცკრადიონის შესწავლა კომბინირი ხასიათის არ უნდა იყოს. შესწავ-
ლის შემთხვევებში საჭირო ცვლილებები სისტემატურად უნდა შეესაბამებოდეს.
მაგრამ იმ შემთხვევაში თუ მცკრადიონის საერთოდ არ ყოფილა შესწავლილი,
საჭიროა მოწესრიგო მისი შესწავლა. მცკრადიონის შემთხვევაში უნდა ჩავთვალო
როგორც მკონცხელებთან მთქმელივე ბიბლიოთეკარები, ისე დამუშავება-დაკ-
ომებელკლებს ჯანსაღობის მქუაყობც. მარბალია, აფიკლებზე სახალხთ დე-
პუტატიო საბჭოების აფმალრულებელ კომიტეტებში აქცეო სია იმ წარმომბა-
დაწესებულებებისა, რომლებიც ჯანაფებულთა მხედრულ რეგიონში, მაგრამ
მისი ჯადაწირთ არაფრთარ შემთხვევაში არ უნდა დავამაჟოთ. იმისა-
ფრის, რომ მისამსახურებელი წარმომბა-დაწესებულების, არბანბაყიების
მთხმენილება ჩეფრფრის ნათელი იყოს და მათო დონზე ვაწარმოთ საბი-
ბლიოთეკო მთმსახურება, საჭიროა არამარტო პრფილისა და მთხმენილება
ების ზოგადი ცოდნა, არამედ დეტალური წარმოდგენა მათზე, მაგალიად:
კონკრეტული ცბს ან ფილიალის სამსამსახურთ მცკრადიონში შეიძლება თრ-
ან მტრ ფრინის ქარბანა იყოს. ამ საწარმოების პრფილი მათი სახელწო-
დებლდანაც ჯასაგებია, მაგრამ ეს სრულბითაც არ ნიშნავს იმას, რომ ამ
ქარბნებს ერთი და იკრევე მოწესბოლბა-დანადგარები ექნება. ამ ქარბნე-
ბიდან ერთს შეიძლება უახლოეს სამამწულთ ან უახლოესი მოწესბოლბა აქონდეს.

მეორეს კი ჩამოარჩენილი, ძველი. და თუ ამ ქარხნებში სწორედ ისეთი მდგომარეობაა რეგონის საფარაულო მაგალითიც ჩვენ მოვიყვანეთ, მაშინ თავისთავად იტულისხმება, რომ წარმოების ტექნოლოგიური პროცესების სხვადასხვა იქნება. ერთიცა და მეორეც, ე.ი. მანქანა-დანადგარებისა და ტექნოლოგიური პროცესების სხვადასხვაობა უსათუოდ უნდა გავითვალისწინოთ ამ საწარმოებისათვის საჭირო თემის ლიტერატურის შეძენის დაგეგმვისას. საჭირო თემის ლიტერატურის შეძენის უფრო ზუსტად დაგეგმვისათვის აუცილობელი იქნება იმისი ცოდნაც, თუ ეს ქარხნები რა მარკის ლინეებს აწარმოებენ.

დავუშვათ, რომ მოკრძაონების შემოვლის შედეგად დაგვიწერა-რეგონ-ში სულ არის 100 ტრატორი. მაგრამ მარტო ამ მონაცემით ვერ დავგეგმავთ ლიტერატურის საჭიროების შესაბამის ლიტერატურას. იმისათვის, რომ ლიტერატურის საჭიროების შესაბამისი ლიტერატურა შევსაძენო, უნდა დავადგინოთ, თუ რა მარკის ტრატორები არის. მათთვის საჭირო ლიტერატურის შეძენის დაგეგმვა არც მაშინ იქნება სრული და ზუსტი, თუ აგრეთვე არ დავადგინოთ რა სახისა და მარკის მისაბმელები აქვთ ან ჰქონდათ ტრატორებს.

ზუსტად დაგეგმვისათვის არც კომპლექსური ცოდნა მხოლოდ ის, რომ რეგონის ამდენ სკოლაში ესა და ეს უნდა იქნას მისაბმელები, არამედ უნდა ვიცოდეთ აგრეთვე, თუ რამდენი მისაბმელი სწავლობს ამო. და ამ ენას და თანაც უნდა ვიცოდეთ მათი რაოდენობა კლასების მიხედვით, თავისთავად იტულისხმება-იმისათვის, რომ ზუსტად დავგეგმოთ მათთვის შესაძენი ლიტერატურის რაოდენობა, სახე და ტიპი მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული სკოლის ბიბლიოთეკების არსებობა, მათი შესაძლებლობანი, ფინანსური მდგომარეობა.

ის, რომ მკითხველთა კონტინგენტის შემადგენლობის კატეგორიაში გვიწერია პედაგოგების საერთო რაოდენობა ან უბრალოდ მათი გვარების დასახელება, არც კომარა მათთვის საჭირო ლიტერატურის შეძენის ზუსტად დაგეგმვისათვის.

ზუსტად დაგეგმვისათვის საჭიროა კლასების მიხედვით საგნების რაოდენობის ცოდნა.

თბილისის გ. დიმიტროვის სახ. საავიაციო ქაოხნის პრაფილი მისაღებ სახელწოდებაშია, მაგრამ ჯანა ამის ცოდნა იკმატებს ლიტერატურაზე მისი მოთხოვნილებების დაცვაყოფილებისათვის. პარტიისა და მთავრობის გადაწყვეტილებით, ისე როგორც მთელი ჩვენი ქვეყნის მსხვილი და არა მარტო მსხვილი საწარმოები, ეს ქარხანაც უშვებს მილიონებით მანეთის ღირებულების საყოფაცხოვრებო მოხმარების საგნებს, ამის გათვალისწინება კი აუცილებელია.

რაიონის ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატი თუ გვიწერია ბარდუხე პრაფილის კარტოთეკაში, ეს ცნობა აბსოლუტურად არაფერს არ ეტყვის თუ გ. შემდეგნელს იმის თაობაზე, თუ რა თემის ლიტერატურის შეძენა ივარაუდოს. ეს იმიტომ, რომ ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატში შეიძლება შედოადეს ლინის სახელო და კირის გამოსაწვადე ქარხანა, საკონდიტრო ფაბრიკა ან საამქრო და სამკერდალო სახელოსნოები, ან სახარაზო და კიდევ მრავალი სხვა ღარგის საწარმო.

რეგიონის პრაფილის შესწავლა გეოხველთა ინტერესების შესწავლის საფუძველია, მათი ღირებულებები მთმსახურებისათვის საჭირო წყაროა.

აუთუბობაში სსრ კავშირში საბიბლიოთეკა საქმის შესახებ მე-5 მუხლში აღნიშნულია: „სსრ კავშირის კულტურის სამინისტრო ახორციელებს ბიბლიოთეკების საერთო მეთოდურ ხელმძღვანელობას და მათი მუშაობის კოორდინაციას, მიუხედავად დაქვემდებარებისა, სახელმწიფო კონტროლს სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტებისა და უწყებების გამგებლობაში მყოფი ბიბლიოთეკების საქმიანობისადმი, აგრეთვე წყვეტს სხვა საკითხებს საბიბლიოთეკა საქმის დარგში ამ დებულებისა და სსრ კავშირის კანონმდებლობის სხვა აქტების შესაბამისად“. ეს უფლება ავადდებულებს ცხს მსახელობის საბიბლიოთეკა მთმსახურების ერთიანი სისტემის პრინციპის

საფუძველზე უზრუნველყოფის რაიონის (ქალაქის) ყველა ბიბლიოთეკის ფონდების დაცვამდე მუშაობის კოორდინაციასა და კონტროლს. სახელმწიფო მასშტაბით ბიბლიოთეკები უზრუნველყოფილი უნდა იქნას ბიბლიოთეკებთან ძირითადი კოორდინაციასა და კონტროლს ახდენენ სამეცნიერო-სამეთვლეწინო საზოგადოებრივი განკუთვნილ საწარმოო ორგანიზაციები. სკოლის ბიბლიოთეკებთან კი პედაგოგებისათვის განკუთვნილ სამეცნიერო და მეთოდურ, 1-8 კლასული პედაგოგებისა და პიონერულ-მეთოდურებისათვის, განკუთვნილ ორგანიზაციებში.

ცხლს უზრუნველყოფის ფონდის დ. თ. გ. შედგენა მისი სტრუქტურული დანაყოფების-ცხლს, ბიბლიოთეკა ფონდების-დ. თ. გ. გ. საფუძველზე. მათი შედგენით ხდება, თვით ცხლს და ცხლს სტრუქტურული დანაყოფების ფონდების დ. თ. გ. კი მათი სამსახურისათვის მიკროფილმების სახეობით სამუშაო და კუთვნილი პერიოდის ანუ მკითხველთა შემადგენლობისა და მათი ინტერესების დაკმაყოფილებისათვის საჭირო ორგანიზაციით უზრუნველყოფის გათვალისწინების საფუძველზე. უნდა შედგეს.

მეთოდური მითითებების რეკომენდაციებით ცხლს უზრუნველყოფის ფონდის დ. თ. გ. გ. მითითებებს იქნება იმავე ელემენტებს, რომლებსაც მოიცავს ცხლს ცალკე აღებული სტრუქტურული დანაყოფის გეგმა. სახეობით:

ბავშვების,

თემის დასახელებებს,

გამოცემის ტიპებს,

შესაძლებელი ნაგებობების ეგზემპლარების შედგენების, კონკრეტული

თემებისა და ტიპების მიხედვით, ცხლს განმსაზღვრელობის გეგმებით.

სსრკ კავშირის ე. ი. კონფინის სახეობის ბიბლიოთეკის მეთოდურ სახეობა-მედიანელით ასევე ნათქვამი: იმისათვის, რომ დ. თ. გ. გ. მაცდრებელ მუშაობა მხარხარებული იყოს, მიზანშეწონილია გაწარმოთ იგი ცხრილის სახით გრაფიკით. და მათთან ნიმუშები:

თ ე მ ა	გამომცემის ტიპი	ცბ და ბიბლიოთეკა- კა-ფოლიანების ნიშნები და მათი შეკვ. ლიტ.		
		1	2	3....
	3	4		
1. მარქსიზმ-ლენინიზმი				
მარქსიზმ-ლენინიზმი-სამყაროს გარდაქმნელი	01,03, 04	.	.	.
მოსაზრება	09,14	.	.	.
მარქსიზმ-ლენინიზმი და თანამედროვე ეპოქა	01,03, 04	.	.	.
თანამედროვე ბურჟუაზიული და რევოლუციონისტული ფალსიფიკატორების მიერ მარქსიზმ-ლენინიზ- მის კრიტიკა	03,04, 14	.	.	.
.		.	.	.
.		.	.	.
.		.	.	.

მაგრამ თუ დავუყვირებთ მითითებ, გაშეიქ ფურცელებზე, ასეთი სახით მა-
კეტის შედგენა არ იქნება საბოლოოდ მოხერხებული, ეინაიდან შესწორების ან
დამატების შეტანა სხვადასხვა უხერხულობასთან იქნება დაკავშირებული ან
საერთოდ შეუძლებელი იქნება. მაგალითად: თუ დავუყვირებ, ეს კი არც თუ იშ-
ვიათად იქნება საჭირო, მაკეტში დავუმატოთ ახალი თემები, მაშინ მაკეტში
ვერ შევიტანთ, ვერ ჩავწერთ ვერც ერთ დამატებას- ბბკ ინფექცია, ბემის სა-
ხელწოდებას, შესაბამისი ტიპებისა და ცბს სტრუქტურულ დანაყოფებზე ლიტ-
ერატურის ჯანაწილების მარკენებელს ენის ჯანმსაზღვროიანათ.

დ თ ტ ს საკატალოგო ბარათებზე კარტოდეკის სახითაც ადგენენ. შეი-
ძლება დამუშავებით იქცეას, რომ კარტოდეკის სახით შედგენილი გეგმა უფრო
მოხერხებული იქნება, ყოველგვარი შესწორება-დამატება უფრო ადვილი შესა-
ტანი იქნება. ზოგ შემთხვევაში კი მხოლოდ ბარათული წესით შედგენილ გეგ-

მაშინ თუ შეიძლება მოხერხდეს იმ რეკომენდებული იდეის განხორციელება, რომელიც გვირჩევს დ. თ. ბ. ჯ. ჯაშვილ-ფურცელზე შევადგინოთ. მაგალითად: იმის გამო, რომ ბიბლიოთეკის წინაშე შემაჯგუფლების თემალურ-ტოპოლოგიური მოდელის მესამე გრაფიკში მოცემულია გამოსვლის ტიპების ერთზე მეტი განმსაზღვრელი, რომელიც ხშირად ათასჯერ კი აღწარმოებს, მეოთხე გრაფიკში შეუძლებელია ჩავწეროთ და გავარკვეოთ მესამე გრაფიკიდან თუ რომელი ტიპის ლიტერატურა გვინდა ცხ და ცხს ამა თუ იმ სტრუქტურული დანაყოფისათვის. ამის საშუალება კი მოგვცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, და ეს ასედაც უნდა გავაქეთოთ, თუ ერთი და იგივე თემის ლიტერატურის სხვადასხვა ტიპისათვის ცალ-ცალკე ბარათს შევადგენთ. ასე, მაგალითად: ლიტერატურა თემ-აზე „შრომა სსრ კავშირში“ შეიძლება ექვსი ტიპის იყოს. ესენია-მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსების, სკკპ ხელმძღვანელების წაწარმოებები, ლენინიზმ-დავუშენებული გამოსვლები, სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურა, სამეცნიერო-პოპულარული გამოსვლები პაემებისა და მონარქებისათვის, გამოსვლები პარტიული, პროფკავშირული, კომკავშირული აქტივისათვის, ენციკლოპედიური და სატექნიკური გამოსვლები. მათთვის ბარათები ასე უნდა შევადგინოთ და განვალაგოთ. (იკითხება ქვევითა და ზევით).

ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	✓
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	12	
ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	✓
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	10A	
ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	04A	✓
ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	04	✓
ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	02	
ბბ ინდექსი		თბილისი	გამო- ცემის ტიპი	
65.9(2)24		შრომა სსრ უკუშინში	01	

აღვიწილ შესამჩნევია, რომ პარათები განლაგებულია თემის ტიპის განმსა-
ზღვრელების რიგში. ეს გეგმითურ წესრიგს ამჟღავნებს კარტოტეკაში ერთი და
იგივე ინდექსიანო პარათების განლაგების საჭმეში.

- საერთოდა, გამოცემის ტიპებისა და სახეების აღსანიშნავად იხმარება შემდეგი ასტეროიდები:
- 01-მარქსიზმ-ლენინიზმის ფუძემდებლების, სკკპ ხელმძღვანელების ნაწარ-
მოები, სკკპ ლოკუმენტები;
- 02-თეოციკალიზმ-ლოკუმენტური გამოცემები;
- 03-სამეცნიერო ლიტერატურა;
- 04-სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურა;
- 04A-სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურა ბავშვებისა და მოზარდების-
ათვის;
- 05-სახელმძღვანელოები და დამხმარე სახელმძღვანელოები საშუალო სკოლ-
ისათვის;
- 06-ბჭს და საწარმოებში მასობრივი პროფესიის კადრების მომზადებისათ-
ვის საჭირო სახელმძღვანელოები;
- 07-სახელმძღვანელოები და დამხმარე სახელმძღვანელოები ტექნიკუმიებისათ-
ვის;
- 08-სახელმძღვანელოები და დამხმარე სახელმძღვანელოები უმაღლესი სას-
წავლოებისათვის;
- 09-სახელმძღვანელოები და დამხმარე სახელმძღვანელოები პოლიტგანათლების
ქსელისათვის;
- 10A-გამოცემები პარტიული, პროფკავშირული, კომკავშირული აქტივისათ-
ვის;
- 10-საწარმოო ლიტერატურა მასობრივი პროფესიის კადრებისათვის;
- 11-საწარმოო ლიტერატურა სპეციალისტებისათვის;
- 12-ენციკლოპედიები და საცნობარო ლიტერატურა;
- 12A-ენციკლოპედიები და საცნობარო ლიტერატურა ბავშვებისა და მოზარ-
დებისათვის;
- 14-ბიბლიოგრაფიული სახელმძღვანელოები;

144-ბიბლიოგრაფიული სახელმძღვანელოები ბავშვებისა და მოზარდებისა-

თვის;

16- რეპროდუქციები, ოია ბარათები;

17- ლაფიკები, სიახდეები;

18- ხმაიანწერილი მასალები-ფორფიტები, ლენტები;

19- ნოტები;

20- რუკები;

ღ თ ტ ბარათული წესით შედგენისას ჩვენი რეკომენდაციის თანა-
ხმად უნდა ვისარგებლოთ შეერთებული კატალოგის ბადურიანი ბარათებით.
ბარათის წინა მხარეს, რომელიც საერთოდ ბიბლიოგრაფიული აღწერილობისა-
თვის არის განკუთვნილი, გაშლილ ფურცელზე შედგენილი გეგმისაგან განს-
ხვადებით, მხოლოდ პირველი სამი ელემენტის მოთავსება შეგვიძლია და ეს
სრულიად საყნარისი იქნება.

მაგალითად:

ბბს ანუკსი	თემატიკა	კომპლ ტატი
1	მანქანები-დენიზმები და თანამედროვე ელექტრო	01

მეოხე ელემენტის გრაფაში ჩასაწერი მონაცემებისათვის უნდა გამო-
ვიყენოთ იმავე ბარათის მეორე მხარის უფრელები, სადაც ჩვეულებრივ ცბ
განყოფილებებსა და ფილიალებზე განაწილებული წიგნების რაოდენობას გწე-
რთ. ამჟერად კი იქ უნდა ჩიეწეროთ შესაძენად ნაფარაუდები, შერჩეული თე-
მის წიგნის რაოდენობა ენის განმსაზღვრელონად ასე:

1. ქ1, რ1 ს1, აზ. 1	2. ქ2, რ1	3. აზ2	4. ქ1	5. რ1	6. 1ს	7. უ1	8. და	9. ას	10. შ.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.
41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.
51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.
ბ. ქ2	ს. ქ1	ბ. გ.	მ. გ.	თ. გ.	მ. გ.	ერ. გ.			

იმ შემთხვევაში, როცა ცხატანდოვებებისა და ცხატანდოვების სტრუქტურული დანა-
ყოფების ნომრებთან ერთად სამ ან მეტ ენაზე შედგენილი წიგნების რაოდენო-
ბის მარეგნებელი ენის განმსაზღვრელიანად არ ჩაეტევა ურთში, ჩვეულებ-
რივი საკატალოგო ბარათი უნდა დავახაზოთ საჭირო სიდიდის უარებად. იმის
გამო, რომ უარების სიდიდე გაიზრდება, ცხატანდოვების სტრუქტურული დანაყოფებისათ-
ვის განკუთვნილი უარების რაოდენობა მეორე გვერდზე შეიძლება არ დაგვეტი-
ოს, ასეთ შემთხვევაში უარებად უნდა დავყოთ ჩვეულებრივი საკატალოგო ბა-
რათის პირველი გვერდის ის თავისუფალი ადგილი, რომელიც ყოველთვის დაგვრჩება
მ. გ. ინდექსის, თემის დასახელებისა და გამოცემის ტიპის მარეგნებლების ჩა-
წერის შემდეგ. რა თქმა უნდა, უარების ნუმერაცია პირველი გვერდიდან უნდა
დავიწყეთ.

სტრუქტურული 1	მ. გ.	მ. გ.	მ. გ.	მ. გ.	მ. გ.
1. ქ1, რ1, 2.	2. აზ1, უ1	3.	4. ა. 1		
ს. 1, რ1, 2.					
5. ქ1, რ1, 6.		7. უ1	8. ს. 2		
9. 1					
10.	11. ქ1, რ1, ს. 1	12.	13. ქ2, რ1, ს. 1		
	14. ს. 1, უ1	15.	16. ს. 1, უ1		
17.	18.	19.	20.		

დ თ ტ ზ ბარათული კარტოთეკის წესით წარმოებისას მისი ანალიზის შედეგად შეისწავლეული შეცვლადების კარტოთეკის შედგენისათვის, არ დაგვიტოვებდა შესაბამისი ბარათის ახლად შედგენა. გადაწერა კარტოთეკისათვის როგორც ეს მოგვიხდებოდა გახვედრებინა დ თ ტ ზ ჯამილ ფურცლებზე, წარმოების დროს. დ თ ტ ზ ბარათული წესით წარმოებისას კი დ თ ტ ზ კარტოთეკიდან უბრალოდ ამოვიღებთ იმ თემის ბარათებს, რომელთა შეცვლადებიც შესრულებულია, და შევაჯგუფებთ შესრულებული შეცვლადების კარტოთეკას.

იმ შემთხვევაში თუ ბიბლიოთეკის მუშაკები გათავსდებიან, რომ ანალიზისათვის საჭირო იქნება რეგისტრის ძირითად ენასა და სხვა ენებზე შეცვლილი და შემოსული წიგნების რაოდენობის ჟამი აღწერას, ეს უკეთესი იქნება გადავითხოვთ შესაბამისი ბარათის მეორე მხარეს თავისუფალ ადგილებზე. მაგრამ თუ ამის შესაძლებლობა ბარათის მეორე მხარეს არ იქნება, მაშინ აღნიშნები შეიძლება ბარათის პირველ გვერდზე გავსვათ ასე: ქ. 21, რ. 13, ს3, აზ. 2, უ1. შემოყვებები ნიშნავს: ქ-ქართული, რ-რუსული, ს-სომხური, აზ-აზერბაიჯანული, უ-უკრაინული. ენებისა და ეგზემპლარობის რაოდენობის მარცხენა გვერდის ეს თანმიმდევრობა აღბაძ, სასურველი იქნება დამატებითი იქნეს ყოველთვის.

ეგზემპლარობის განსაზღვრა სტრუქტურული და რთული საქმეა და მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს. მისი განსაზღვრის მუშაობის რეგულაციები არ არსებობს. იგი დამოკიდებულია ბიბლიოთეკის მუშაობის კონკრეტულ პირობებზე, თემის აქტიულობაზე, ამა თუ იმ ტიპის გამოსცემის თავისებურებაზე. ეგზემპლარობის განსაზღვრისას მხედველობაში იღებენ მკითხველთა პრაქტიკულ და თეორიულ შემადგენლობას, განსაზღვრული სახეების გამოსცემების ფაქტურ გამომცემებას, ბიბლიოთეკის ფინანსურ შესაძლებლობას და აგრეთვე ცპს ერთიანი ფონდიდან საჭირო წიგნის მიღების შესაძლებლობას.

გამოსცემის ეგზემპლარობა ცპ, რომელსაც აქვს აზონიფიკატი, საშუალებელია დარბაზი, უფრო მეტი იქნება საჭირო ვიდეო ფილიალებში. აქტიურობა იტერაქტუალა, რომელიც მკითხველთა ფართო წრისათვის არის საინტერესო,

 890.068
 3

შეიძლება შეძენილ იქნეს საკმარისი რაოდენობით არა მარტო ცხარე, არამედ
 ყრილობისთვისაც.

დღეობა გათვალისწინებული უნდა იქნეს ნაკლები მოთხოვნების, ცი-
 წითელი თევზების წიგნებიც. მათი შეძენა უნდა გადითვალისწინეთ მხოლოდ ერ-
 თიანი ფონდის რეგისტრაციისა და გამოყენების განყოფილებისათვის, მაგრამ
 ისეთი რაოდენობით, რამ შესაძლებელი იყოს ყრილობის მკითხველთა შესაძ-
 ლი მოთხოვნობათა დაკმაყოფილება.

ერთი დანაყოფის ფარგლებში (იგულისხმება პირადი დანაყოფი) ცალკეული თე-
 მების გამოყენების ეგზემპლარობა, ერთადერთი არ იქნება.

საინჟინრო ლიტერატურა ცხარე შევიძენით 2-3 ეგზემპლარად. ყრი-
 ბაში კი საკმარისი იქნება თითო ეგზემპლარი. ეგზემპლარობის განსაზ-
 ჟვრის სისწორე მონიშნება მკითხველთა მოსახერხებელ პრინციპში, საბიბლი-
 თეკო ფონდის გამოყენების შესწავლის დროს, რის შემდეგაც აუტო უნდა
 შევიტანოთ შესწორებები, ვაწარმოოთ ე.წ. მეორადი შერჩევა.

აუტო მომზადების პერიოდში მისი სისავსის საკითხებზე სასარგებლო
 მივიღეთ კონსულტაცია პარტიის რაიონული კომიტეტის, რაიონისაკომისიის, ასე
 რაიონის წამყვანი სპეციალისტებისაგან. ეს საშუალებას მოგვცემს დავა-
 ზუსტოთ, აუტო შემაჯავროთ თემატური კომპლექსების შინაარსი. ამავდროულად
 განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ თემებს, რომელთა ცხარე აუტო
 შეტანა უნდა განხორციელდეს რაიონის კონკრეტული პირების გათვალისწი-
 ნებით. უნდა მივაღწიოთ ისეთ დოკუმენტს, რომლის დროსაც ყრილობის რე-
 გისტრაციულ მონიშვნაზე ცხარეებს ცხარე მოსამსახურებელი მოკრძაონის მეუ-
 რეთების პრინციპში ცვლილებების შესახებ, რომელიც იწვევს თემების შესა-
 ბამისად დაზუსტების აუტოლობას. მაგალითად: ყრილობის სამსახურთა
 რეგისტრაციის დროსა აუტოების ქარხანა და მის ნაცვლად გაიხსნა ხილის
 წვენიების ქარხანა-ცხარეა ან ცვლილების შესახებ უნდა გათვალისწინდეს დაკომ-
 პლექტება-დამუშავების განყოფილებას და აუტო შეტანის უნდა იქნეს შესა-
 ბამისი შესწორებები.

მკითხველთა მოთხოვნებიდან გამომდინარე შესაბამისად თემებს
რო საფუძვრის დეტალიზაციის განსახილველად მოთხოვნა დატოვებული
ტურაზე მკითხველთა ინტერესების ყოველდღიურ, სისტემატურ შესწავლას,
ცუ პირობებში ამ პრესიში მონაწილეობა უნდა მიიღოს ყველა იმ შემთ-
ყმად, რომელიც მკითხველთა მომსახურებას ეწევა აბონემენტზე, სამკითხველო
დარბაზში, არასტაციონარში, საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილე-
ბაში და სხვ. ამიტომ ყურადღება უნდა გავამახვილოთ სათანადო მონაცემე-
ბის შეგროვების მოწესრიგებასა და მათ ცუდ დამუშავება-დაკომპლექტების
განყოფილებაზე გადაცემის ორგანიზებაზე. ფილიალებში მკითხველთა თე-
მატური მოთხოვნებიდან გამომდინარე წარმოების ყველაზე უფრო ადგილი
და მოხერხებული ხერხი შეიძლება იყოს ცალკეულ ბარათზე იმ თემის აღ-
წერა და შემდეგ დამუშავება-დაკომპლექტების განყოფილებაზე გადაცემა,
რომელიცდაც განსაკუთრებით ხშირად ითხოვენ მკითხველები ლიტერატურას.
ამ ბარათებზე უნდა გაკეთდეს პირბითი წარწერები: „წიგნი არ არის“,
„წიგნი ცოტა“, „წიგნები არის, მაგრამ მოძველებულია“ და სხვ. აქვე უნ-
და აღვნიშნოთ ფილიალის ნიშნები და თარიღი.

იმ შემთხვევაში, როცა ქვეთ დეტალ წინასწარ შედგენილი კარტოტეკა
და თანაც იმდენი, რომ თითო-თითო ეგზემპლარი შეიძლება დავაგზავნოთ ცუ
და ცუბს ყველა სტრუქტურულ დანაყოფს, მაშინ მასზე მუშაობა ერთდროულად
ხდება. ასე იმ მიზნით კეთდება, რომ ბიბლიოთეკარებს საშუალება ჰქონდეთ
შეადარონ კარტოტეკა თავიანთ ფონდებს და მათს გასაყენებას, მკითხველ-
თა დაუმაყოფილებელი მოთხოვნებიდან გამომდინარე მონაცემებს და შეიტანონ მასში
შესაბამისი დაზუსტებანი და დამატებები, ხოლო იმ შემთხვევაში აუ-
ფილიალების დეტალ კარტოტეკით ერთდროულად უზრუნველყოფა არ ხერხდება,
მაშინ ერთი ან რამოდენიმე კარტოტეკა მომჩვენებით უნდა ვასარგებლოთ
მათ. ამისათვის წინასწარ აღვნიშნოთ კარტოტეკით სარგებლობის გრაფიკა, სა-
დაც გათვალისწინებული უნდა იყოს თითოეული სტრუქტურული ქვედანა-
ყოფის შესაძლებლობანი და თავისებურებები.

დღევანდელი კარტოგრაფიის შემუშავებისა და დაზუსტების დროს ყურადღება მიაქცევდა მისივე დარგობრივი ლიტერატურის თემების ფორმულირებასა და გამოყენების ტიპების ცხელ წინაშე მდგომარეობას, მკითხველთა მოთხოვნილებებთან მიაქვამდა მიახლოებას. ამისათვის უნდა უზრუნველყოფილი იყოს: ა) მკითხველთა თემატური მოთხოვნილებების მონაცემების სისტემატური შეგროვება და ანალიზი; ბ) ცხელ შემავალი ყველა ბიბლიოთეკის მუშაყებისა და მკითხველების რაც შეიძლება ფართოდ მონიშნა კანსულტანტებთან და ექსპერტებთან თემატური ფორმულირებისა და გამოყენების ტიპების დასაზუსტებლად, რამელთა შესახებ წიგნები ხელს შეუწყობდნენ ბიბლიოთეკების ეფექტურ მუშაობას მოსახლეობის იდეურ-პოლიტიკური დონის ამაღლებისა და სახალხო მუშაობის განვითარების საქმეში.

ბევრ ცხრილებში, ამ შემთხვევაში გვხვდებით სამუშაო ცხრილებს, რომლებიც შემუშავებული გვაქვს დროთა განმავლობაში ლიტერატურის კლასიფიკაციის პერიოდში, ერთგვარი ჩრტირით იქნება თემების შერჩევის საქმეში.

რაც უფრო დაწვრილებით და გულმოდგინედ ვადავნი დღევანდელ, რაც უფრო აქტიურად მიიღებენ მასში მონაწილეობას ცხელ ბიბლიოთეკები და სხვადასხვა დარგის სპეციალისტები, მით უფრო დასაბუთებული იქნება გადაწყვეტილება ლიტერატურის შერჩევისა და შეძენის შესახებ. საყურადღებო ის, რომ კარტოგრაფიის შევსების ეტაპზე მკითხველებთან მამუშავე ბიბლიოთეკებს შეუძლიათ და უნდა წამოაყენონ თავიანთი პრაქტიკული გამოცდილებიდან გამომდინარე წინადადებები ერთიან ფონდში ლიტერატურის განაწილების შესახებ. ეს დაგეგმვაება ცხელ ერთიან ფონდის შიგნით ფილიალების წინადადებების შესაბამისად დარგობრივი ლიტერატურის თემატურ-ტიპოლოგიური შემადგენლობის მიხედვით განაწილებაში.

ფილიალებში კარტოგრაფი მუშაობის დროს მიზანშეწონილია განსაკუთრებული ყურადღება მივაქციოთ კერძო თემების წიგნს, რამელთა დღევანდელ განაწილებაში განვითარებული დარგობრივი ლიტერატურაზე მკითხველთა მო-

ქართული
სახელმწიფო
ბიბლიოთეკა

მთხონილებების ხასიათის მიხედვით. ამისათვის საჭირო იქნება ფონდების შემადგენლობისა და გამოყენების, მკითხველთა დაუკმაყოფილებელი მოთხოვნოვნების (მათ შორის უარების კარტოთეკის) ანალიზის გაკეთება.

მას შემდეგ, რაც ფილიალებში შეესრულებული ღონისძიებები (ან ერთი საერთო ეტაპზე, რომლის პრაქტიკა ნაგარაუდევია შემდგომში მუშაობა ცხს ყველა ფილიალში) ცხს შემოვა, იწყება შეკრებილ მონაცემებზე მუშაობა მათი განზოგადებისა და დაზუსტების მიზნით. ამ მუშაობის რატორეზულტატზე უფრო მიზანშეწონილია ეარმართო ცხს დამუშავება-დაკომპლექტების განყოფილების თანამშრომელთა ძალებით. შემდეგ კი ღონისძიებები განხილულ უნდა იქნეს ცხს ყველა თანამშრომლის თანდასწრებით. განხილების დროს იმ საკითხებს, რომლებიც წამოიჭრება ღონისძიების შემდგომი პრაქტიკაში, შეაქვთ აუდიტორული დაზუსტებანი. ერთდროულად უნდა იქნება მონაცემები წიგნების რაოდენობა, რომელიც საჭიროა იყოს ცხს ფონდებში ყოველი თემისა და გამოყენების ტიპის მიხედვით. ამისათვის უნდა განისაზღვროს სისტემის ყველა დანაყოფისათვის აუდიტორული სახელწოდების რაოდენობა და მათი ეტაპზე, რაოდენობრივი მაჩვენებლის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება მკითხველთა არსებული და პროგნოზირებული მოთხოვნოვნების ხასიათი.

ღონისძიების დამამთავრებელი ეტაპია მომზადებული ეარმართის დაკომპლექტების საბჭოზე, ცხს საბიბლიოთეკა საბჭოზე განხილება. ასეთი განხილების დროს საჭიროა შევიწერეთ ფონდის ყველა განყოფილებაზე, დამსწრეთა ყურადღება მივაქციოთ მათი თემატურ-ტემატიკური სისტემისა და სისტემის დანაყოფებში განაწილების რთულ სადისკუსიო საკითხებს.

ღონისძიების შემდეგ კარტოთეკას შეიძლება შევუდართო რეგონის სხვა სისტემისა და უწყების ბიბლიოთეკების ღონისძიებების ერთიანი საბიბლიოთეკა-საინფორმაციო ფონდის კოორდინირების მიზნით.

ქართული სახელმწიფო ბიბლიოთეკა

დოქტ სისტემატორად იცნება ახალი თემებით, შეიქმნენ კონკრეტულები და ზუსტდება გამოყენების პრაქტისში. იმის გამო, რამდენად სისტემატორად იცნება ახალი თემებით, უნდა შევიტანოთ ხოლმე კონკრეტულები, ვაზუსტებოთ გამოყენების პრაქტისში, ამიტომ უნდა გავიმეოროთ, რომ უფრო მიზანშეწონილია ვაწარმოოთ იგი ბარათული წესით, სადაც გადვილებით აღვიღოთ ყოველგვარი შესწორება-დამატების შეტანა.

თუ დავთქვით და ვამოწმებთ, რომ დოქტ ბარათული წესით ვაწარმოოთ და თანაც ზემოთ დასახელებულ მეთოდურ სახელმძღვანელოებში მოცემული რეკომენდაციების შესაბამისად კი არა, არამედ ჩვენს მიერ შემოთავაზებული წესის მიხედვით, ამა თუ იმ სტრუქტურული დანაყოფის დოქტ შემადგენლობის დადგენა უნდა დავიწყოთ ბჭ ცხრილების სისტემატორ კატალოგთან შეჯერებით. მაგრამ იმ ბიბლიოთეკებში, სადაც სისტემატორი კატალოგი დიდი ხნის აწყობილია, უშუალოდ შეჯერების დაწყებამდე ზედმეტი არ იქნება კიდევ ერთხელ მოვახდინოთ მათი რედაქტირება. რედაქტირების მიზანი უნდა იყოს სისტემატორი კატალოგის ინდექსებისა და შესაბამისი რუბრიკების სიზუსტის დადგენა, იმის დაზუსტება, თუ რამდენად სწორად არის კლასიფიცირებული ლიტერატურა და სხვ. მუშაობის, ე.ი. შეჯერების გათვალისწინებით უნდა დავადგინოთ, ხომ არ შეიცვალა სისტემატორი კატალოგის რამდენიმე დანაყოფი კიდევ უფრო დავანაწილოთ. იმ შემთხვევაში, თუ აღმოჩნდება, რომ ამის საჭიროება არის, უნდა გამოვეყნოთ ახალი რუბრიკები. მართალია მასობრივი ბიბლიოთეკების ფონდები ახლად არის კლასიფიცირებული ბჭ ცხრილების მიხედვით, და ამასთან დაკავშირებით გაიწინაა ფონდები არაპროფესორი და შინაარსობრივად მოძველებული ლიტერატურისაგან, მაგრამ კარგი იქნება კიდევ ერთხელ რომ გადავთვალოთ ბარათები.

ძირითადად დოქტ შედგენის ჩვენს მიერ რეკომენდებული პრაქტისი პრინციპში ისწავლება, რაჯორიცაა სსრ კავშირის ვ.ი. ლენინის სახ. ბიბლიოთეკის მეთოდური რეკომენდაციის პრინციპი. იგი იმაში გამოიხატება, რომ ბიბლიოთეკისათვის საჭირო და სასურველი თემისა და ტიპის ლიტერატურის შერჩე-

ესი მიზნით, ერთმანეთს უნდა შევჯეროთ სისტემატური კატალოგი და რეგულაციები, რომლებიც უნდა ავტომატურად წარმოადგინოს ავტორიტეტული და სასაზღვრო თემის ლიტერატურა. ჩვენს შემთხვევაში ეს წყარო იქნება ბბკ ცხრილები, ხოლო შემთხვევაში ნახსენებ მეთოდური სახელმძღვანელოს რეკომენდაციებით მათ მიერ შედგენილი მოდელი. მაგრამ იმის გამო, რომ როგორც უკვე ვთქვით, ამ მოდელში სანახევროდაც კი არ არის რეკომენდებული იმ თემების ლიტერატურა, რომელიც მოცემულია ბბკ ცხრილებში, ამიტომ მისი გამოყენება, პრაქტიკულად არ შეიძლება. განსხვავება კი იმაშია, რომ ე.ი. ლენინის სახ. ბიბლიოთეკის მეთოდურ რეკომენდაციაში, მოდელში ბიბლიოთეკებისათვის რეკომენდებული თემები უკვე შეტანილია და თავმოყრილია შესაბამის ინდექსთან, შეტანილია ავტორიც და იქნება მინიმუმებული შესაძენად გათვალისწინებული ლიტერატურის ტიპებიც. ეს გარემოება მართალია, ამოღებს ბიბლიოთეკარის მუშაობას, მაგრამ ამავდროულად მოდელის მზამზარეული მონაცემები თითქმის ზღუდავს ბიბლიოთეკარს თემების შეტანის საჭიროებაში. ხოლო ის გარემოება, რომ მოდელში სანახევროდაც არ არის მოცემული ბბკ ცხრილების თემები და არც სხვა ისეთი რეკომენდაციაა მოცემული, რომელიც ბიბლს მისცემდა ბიბლიოთეკარს ინფორმაცია გამოტყობა, დამოუკიდებლად ემოქმედა თემების შეტანის საჭიროება, უკმაყოფილებს მას ასეთ საჭიროებას.

წინამდებარე მეთოდური წერილი კი რეკომენდაციას იძლევა ბიბლიოთეკარებმა თვითონ შეარჩიონ ბბკ ცხრილების ინდექსების რუბრიკებიდან და მათი შინაარსიდან ბიბლიოთეკებისათვის საჭირო თემის ლიტერატურა და განსაზღვრონ მისი ტიპებიც.

შეჯერება კი ასე უნდა გაწარმოთ: მაგალითად გვინდა დავადგინოთ რა გვაქვს და რა არა ბიბლიოთეკაში ბბკ ინდექსი 39.33-08 მიხედვით. ამისათვის უნდა გავცენოთ ამ ინდექსის შინაარსს ბბკ ცხრილებში, რომელიც მოცემულია შესაბამისი რუბრიკის ქვეშ წერილი შრიდგით. გადმოვიხსნათ ცნახვით, რომ მასში ასეთი საკითხებია მოცემული: ავტორიან ქანის მართვა, ავტორიან ქანის მართვის უშიშროება, ავტორიან ქანის საწვადი, სახელი მასალები

და სხვ. ამის შემდეგ უნდა წავიკეთოთ, გავყვანოთ სისტემატური კატალოგის შესაბამის გამყოფში ჩართულ ბარათებს, აღწერილობებს. იმ შემთხვევაში თუ შეჯერების შედეგად აღმოჩნდება, რომ შინაარსში მოცემული თემებიდან სისტემატური კატალოგის შესაბამის დანაცყოფში არა გვაქვს ბარათი, ე.ი. არა გვაქვს რეცეპტი თემის ამსახველი ლიტერატურა, მაშინ უნდა შევადგინოთ დოკტ კატალოგის ბარათი ამ თემაზე. მაგალითად, შეჯერების დროს დავადგინეთ, რომ სისტემატურ კატალოგში არ აღმოჩნდა აღწერილობა თემაზე-ავტომატური მართვის უნიშვნულობა. ასეთ შემთხვევაში დოკტ კატალოგისათვის უნდა შევადგინოთ ბარათი ასეთი ფორმის:

ბიბ ლიოტეკა	გ ა მ ა	გამოყ ვის ფიჭი
39.33-08	ავტომატური მართვის უნიშვნულობა	04

და ჩაერთოთ იგი კატალოგში პირველ გრაფაში მოცემული ინდექსის მიხედვით. მაგალითად აღწერილობა, ბარათის მეორე მხარეს ბადურაში უნდა ჩავწყოთ, თუ ცხ. ცხ. რომელ სტრუქტურულ დანაცყოფს რომელ ენაზე და რამდენი წიგნი უნდა. პირველ გრაფაში ბიბ. ინდექსის ჩვენება იმსახურებს არის საჭირო, რომ დოკტ კატალოგის ინდექსების მიხედვით სისტემატური წესით უნდა გვექნოდეს აწყობილი და არა თემების ანბანის მიხედვით. გამოყვანის ტიპი კი იმდენად არის განსაზღვრული სამეცნიერო პოპულარული, რომ ამ თემაზე არც მეცნიერული და არც სამეცნიერო-კვლევითი ხასიათის წიგნი არ იქნება. არ იცნობს ამ ენიშნო თემაზე ცალკე აგრეთვე სახელმძღვანელოები უმაღლესი ან საშუალო სპეციალური სასწავლებლისათვის. მაგრამ თუ შეგვეპოვება ექვნი იმაში, რომ ამ თემაზე ასეთი ხასიათის წიგნებიც იცნობს, სულ ერთია, არ მოგვიწევს დოკტ კატალოგისათვის ასეთი ტიპის ლიტერატურაზე ბარათის შედგენა, რადგანაც ის არაპროფილური იქნება მასობრივი პოპულარული სახისათვის.

ის გარემოება, რომ ბიბლიოთეკებს რჩება, ფაქტულად თვითონ არ არიან, ბევრ ცხრილებთან მათი პრაქტიკის, მათთვის აუცილებელი და სასურველი თემები, მათ უფრო მეტი არჩევანის საშუალებას აძლევს. ისიც უნდა აღვნიშნოთ, რომ მოდელში ძალიან ხშირად თემა ბევრ ცხრილებისაგან განსხვავებულ სხვანაირად არის ფორმულირებული, რაც ხელს შეუშლის ბევრ ცხრილებსა და ანბანურ-საგნობრივი საძიებლის ფორმულირებებს შორეულ ბიბლიოთეკის მუშაკებს თემების ფორმულირებაში. მაგალითად: ბევრ საგნობრივ საძიებელში ასეთი ფორმულირებული თემა კომუნისტური მოძრაობის შესახებ - Коммунистическое международное движение და ეს სწორი ფორმაა, ხოლო მოდელში იკრებ თემა ფორმულირებული ასეთ: Международное коммунистическое движение, რაც არ არის უკეთესი და სწორი ფორმა, რადგანაც ჩვენი არ იწყება თემის სახელწოდების საწყისი სიტყვით "Коммунистическое-თი".

მთხდება ისე, რომ ბევრ ცხრილებს სისტემატურ კატალოგის შესაბამის დანაყოფთან შეფერვებისას აღწერილობების სათაურთან და სათაურთან დაკავშირებული ცნობებთან ერთად დავალებით შესაბამისი წიგნის თემას. ასეთი შემთხვევა ხშირად იქნება სამეცნიერო-პოპულარულ ლიტერატურაში, ვინაიდან, მიღებულია, რომ მკითხველმა ინტერესის აღძვრის, დაინტერესების, ან სხვა რაიმე მიზეზის გამო, სამეცნიერო-პოპულარული წიგნის სათაურში ხშირად არ არის მოცემული წიგნის თემის სახელწოდება. მაგალითად: ე. მელიქიშვილის წიგნის აღწერილობიდან ასაოცრებანი ჩვენს ირგვლივ, რომელშიც არ არის შინაარსი გახსნილი, ერთ თავადგენთ წიგნის თემას. წიგნის შინაარსი კი ასტრონომიის საკითხებს ეხება.

გაცილებით ნაკლები ან სულ არ იქნება ასეთი შემთხვევა სამეცნიერო ლიტერატურაში, მონოგრაფიებსა და სახელმძღვანელოებში, რომელთა სათაურებში პირდაპირ, ზუსტად არის ხოლმე მოცემული წიგნის თემა. უფრო მეტიც: სათაურთან დაკავშირებულ ცნობებში განსაზღვრულია ხოლმე წიგნის ტიპიც. ამის მაგალითად გამოგვაღებებ ი. ფ. პოლაკის წიგნის აღწერილობა, რომელშიც მოცემულია როგორც წიგნის თემა, ისე მისი ტიპიც. - ი. ფ. პოლაკი. ზოგადი

ასტრონომიის კურსი: [სახელმძღვანელო უმაღლესი სასწავლებლებისათვის].
ასეთ შემთხვევაში თაროს გარეშე შეგვიძლია შევავსოთ დიდი კარტოგრაფის
ზარბაზი, თუ რა-თქმა უნდა, ეს წიგნი პროფილური ბიბლიოგრაფიისათვის და
საჭიროც არის.

ბირცელ მაგალითში იმისათვის, რომ დავადგინოთ, თუ რა თემას იზილავს
წიგნი, უნდა მივმართოთ წიგნს თაროზე და დავადგინოთ მისი თემა.

მას შემდეგ, რაც დავადგინეთ თემას, უნდა მივიღოთ გადაწყვეტილება ავ-
სახოთ თუ არა ეს თემა დიდი კარტოგრაფიაში. დიდი კარტოგრაფიაში ამი თუ იმ
თემის ასახვის შესახებ გადაწყვეტილების მიღება დამოკიდებულია იმაზე, თუ
რამდენად სრულად არის მოქმედი ესა თუ ის პროფილური თემა სისტემატური
კატალოგის შესაბამის დანაყოფებში და როგორ აკმაყოფილებს იგი მკითხველთა
მოთხოვნებს, ან თუ საერთოდ არა გვაქვს, რამდენი გვეჭირდება იგი.

ამ წესით, დაწყებული ბბკ ცხრილების I განყოფილება მარქსიზმ-ლენინი-
ზმიდან, დამთავრებული უნივერსალური შენაარსის ლიტერატურის განყოფილების
ჩათვლით, უნდა შევადაროთ და შევისწავლოთ ღია გვაქვს და რა გვეჭირდება ჩვე-
ნი ბიბლიოგრაფიის ფონდისათვის, რა თქმა უნდა, ასეთი ვრცელი, ყოველნაირი-
ცელი და შენაარსით ღრმა დიდი შეიძლება იყოს მხოლოდ პერსპექტიული
გეგმა. პერსპექტიული იქნება იგი თუდაც იმართავს, რომ ერთ ან ორ წელი-
წადში ვერ გამოიყვება ყველა იმ თემის წიგნი, რომელიც ჩვენ გვეჭირდება.
მაგრამ დიდი კარტოგრაფია შეგვიძლია და უნდა გამოვიყენოთ კიდევაც მიმდ-
ნარე დაკომპლექტების საბაზისზე, ვინაიდან მიმდინარე დაკომპლექტება, თუ შეი-
ძლება ასე იქცეას, პერსპექტიული გეგმის ნაწილია. ამასთან დაკავშირებით
მიზანშეწონილია მოკლე ცილაპარაკათ დიდი მიმდინარე დაკომპლექტებაში
გამოყენების შესახებ.

როგორც ცნობილია, საგამომცემლო გეგმები იცემა თემატური. მაგალითად,
გამომცემლობასაბჭოთა საქარბელის¹ ასე აქვს ხელში თემატურად დაყო-
ფილი თავისი გამოსაცემად ნაგარაუდები პროდუქცია-ისტორიულ-პატრიული და
მასობრივ-პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური, სამრეწველო-ტექნიკური,

სახსოფლო-სამეურნეო, სამედიცინო და სხვ. მატარებელი, საგამომცემლო გეგმაში
 თემების ასეთი კომპლექსირება, თავმოყრა არ დაემთხვევა ანტე კარტოგ-
 ეში მიღებული თემების კომპლექსირებას, რამდენიც ბპ ცხრილების მიხედ-
 ნით გვადქვს ატებული, მაგრამ მაინც შეუძლია მას გარკვეული დახმარება
 გაუწიოს პიბლიოთეკას იმის დადგენაში, თუ ანტე კარტოგეში პიბლიო-
 თეკისათვის შესაძენად საჭირო თემაზე რა გამოდის გამოსადეგი რამე. ამ
 მხრივ უფრო დიდი დახმარების გაწევა შეუძლია საკავშირო გამომცემლობე-
 რის საგამომცემლო თემატურ გეგმებს, რინაიდან მათს საგამომცემლო გეგ-
 მებში მიღებულ თემების კომპლექსირება ხშირად დაემთხვევა კარტოგ-
 ეში მიღებულ კომპლექსირების პრინციპს. მაგალითად: გამომცემლობა საგრო-
 პოშიზდატის საგამომცემლო გეგმაში ასეა კომპლექსირებული თემები: სოფ-
 ლის მერქნობა, სასოფლო-სამეურნეო მეურნეობანი. ამ განყოფილების სა-
 ხელწოდება, შინაარსი ზოგიერთ შემთხვევაში დაემთხვევა ბპ და ანტე კა-
 რტოგეის შესაბამისი დანაყოფის სახელწოდებას. ზუსტად დაემთხვევა
 საგამომცემლო თემატური გეგმის შემდეგი დანაყოფის სახელწოდება ბპ
 და ანტე კარტოგეის შესაბამის სათაურებს. ბპ და ანტე კარტოგ-
 ეის დანაყოფი 40-ის რუბრიკა და საგამომცემლო თემატური გეგმის ქვე-
 სათაური ზუსტად დაემთხვევა ერსმანელს. ეს იქნება-სოფლის მეურნეობის
 საბუნებისმეტყველო-სამეცნიერო და ტექნიკური საფუძვლები. ასევე დამ-
 თხვევა საგამომცემლო გეგმის სათაურები-მემცენარეობა, მეცხოველეობა
 და ზოგიერთი სხვა სათაური. ამ სათაურების ზოგიერთი ქვესათაური ზუ-
 სტად დაემთხვევა. მაგალითად: ეს იქნება ქვესათაური-მემცენარეობის ბიო-
 ლოგიური საფუძვლები, კერძო მემცენარეობა, მემინდერეობა, ზოგადი მეცხო-
 ველები, მეცხოველეობის პიბლიოგური საფუძვლები, ცხოველების კვება და
 შენახვა და სხვ. ბპ, ანტე კარტოგეისა და საგამომცემლო თემატური გე-
 გმის სტრუქტურების შედარებად დამთხვევას სხვა საგამომცემლო თემატ-
 ურ გეგმებშიც იქნება აღიღო. ეს გაჩემოება აუცილებლად უნდა გამოი-
 ყენონ პიბლიოთეკებმა, იგი შეუძსუბუქებს მათ შრომას. ამც და იმ

შემთხვევაზეც, რადგანაც ერთმანეთს არ დაემთხვევა ზუსტად დიდი კარტოგრაფიკისა და საგამომცემლო თემატური გეგმის სტრუქტურები, დანაყოფების სახელწოდებები, მაშინაც კი შეიძლება დიდი კარტოგრაფიკი და საგამომცემლო თემატურ გეგმაში ისეთი ქვედანაყოფების პოვნა, რამდენიც შენაძრისად მან დაემთხვევა ერთმანეთს. მაგალითად: დიდი კარტოგრაფიკისა და თემატური გეგმის დანაყოფების არც სტრუქტურა, არც ქვედანაყოფების სახელწოდებები ერთმანეთს არ ემთხვევა, მაგრამ მან ქანაზში შენებლობის საგამომცემლო თემატურ გეგმაში არის ქვედანაყოფი შედუღება, ჭრა, დაფულება, რჩილება, მოქლანება, შეწებება, რამდის შენაძრისი ემთხვევა ბბც ცხრილებისა და ე.ი. დიდი კარტოგრაფიკის შესაბამისი დანაყოფის შენაძრისადაც ქვედანაყოფი 30,61 რუბრიკით—ფაქტურული ტექნოლოგიური პროცესები.

რამდენადღაც ყველა საგამომცემელს თემატურ გეგმაში უსათუოდ და შე-
ცრად არის ხელში განსაზღვრული თითოეული წიგნის მკითხველუბრივი დანი-
შენულება, რგო დიდ დახმარებას გახვეწივს ლიტერატურის ტიპების განსაზღვრა-
ში. ასე რამ, იმის დასაზღვრად რეგვიმ თუ არა ჩვენთვის ნაჭირო და სასუ-
რველი თემის ლიტერატურა საგამომცემელს თემატური გეგმების მიხედვით, სა-
ჭიროა ერთმანეთს შევადროთ დიდი კარტოდვამ და საგამომცემელს თემატური
გეგმები. აქვე უნდა აღვნიშნათ, რამ იმ შემთხვევაში, როცა აღმოვაჩინოთ,
რამ საგამომცემელს თემატური გეგმით წავაბრალდებია გამოცემა ჩვენთვის
საჭირო და სასურველი თემის ლიტერატურა, მაშინ დიდი კარტოდვამდე უნდა
ამოვიღოთ შესაბამისი თემის ბარათები და ისინი განვალაგოთ ავტორის ან
საბაბურის ანბანზე და თვალყური ვადევნოთ მათს უამისვლას. შესაბამისი
თემის ლიტერატურის ბიბლიოთეკაში მიღების შემდეგ ბარათები ისევ ისე
თანმიმდევრებით უნდა გავაწყოთ, როგორ თანმიმდევრებითაც გვაქვს გაწ-
კობილი დიდი კარტოდვამ, მაგრამ ცალკე. რგო შეიძლება გამოვიყენოთ როგ-
ორც შესრულებული შეკვეთების კარტოდვამ და გაწარმოთ სხვადასხვა სახის
ანბანები.

ბპ ცხრილების რეზიუმისა და მისი შინაარსის სისტემატურ კატალოგთან შეჯერების ღრის ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმას, რომ ბპ ცხრილების შინაარსში ხშირად მოცემულია მითითება იმის შესახებ, რომ ესა თუ ის სა-
კითხი, თემა იმ დანაყოფში, რომელსაც სისტემატურ კატალოგთან ვაჯერებთ,
აისახება განმეორებით ასახვის მექანიზმის მეშვეობით თემატიკა ან სახით
დოკტ შესაბამის დანაყოფში და არა იმაში, რომელსაც ამ მომენტში ვაჯ-
ერებთ. მაგალითად: დანაყოფის, 13.23 კ.მარქსი და ფ.ენგელსი-მარქსი-
ზმის თეორიის ფუძემდებლები შეჯერებისას ენახავთ, რომ შინაარსში მით-
ითებულია: ამ ინდექსის ქვეშ თავს იყრის აგრეთვე ლიტერატურა-კ.მარქსი
და ფ.ენგელსი როგორც მარქსიზმისა და მისი შემადგენელი ნაწილების თე-
ორიის ფუძემდებლებზე კლასიფიკაციის შესაბამისი დანაყოფიდან განმეორე-
ბით ასახვის, ე.ი. თემატიკა დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმი, მა-
რქსის პოლიტიკური ეკონომიის მოძღვრება და მეცნიერული სოციალიზმი უნდა
აისახოს შესაბამისად 15, 65.11 და 66.017 დანაყოფებში.

რა თქმა უნდა, იმავე დანაყოფის შინაარსის თემატიკაში აისახება ის
თემა, რომელზეც ბპ ცხრილების დანაყოფის შინაარსში ნათქვამია, რომ
ამ დანაყოფის ინდექსის ქვეშ თავს იყრის აგრეთვე ამა და ამ თემის ლიტ-
ერატურა. მაგალითად, ინდექსი 32.87, რომლის რეზიუმეა ხელექტრა ბუხარო-
ვა, შინაარსში ნათქვამია, რომ 32.87 ინდექსის ქვეშ თავს იყრის აგრე-
თვე ლიტერატურა ტექნიკურ ბუხაროვაზე. ბიბლიოთეკების ყურადღება უნდა
მივაპყროთ იმას, რომ ასეთ შემთხვევაში დაბარაკი არ არის განმეორებით
ასახვად, არამედ მიგვიითებენ, შეგვახსენებენ, რომ ამა და ამ ადგი-
ლას უნდა აისახოს ესა და ეს თემატიკა.

ბპ ცხრილების მიხედვით აწყობილ სისტემატურ კატალოგთან ბპ ცხრი-
ლების შეჯერებისას აღმოჩნდება, რომ კატალოგში არ არის ცალკე გამოყოფი-
ლი ესა თუ ის დარგი, ქვედარგი. ასეთ შემთხვევაში თითქმის თავისთავად
იგულისხმება, რომ იმ დანაყოფის ლიტერატურა, რომელთა აღწერილობები არა
გვაქვს კატალოგში ცალკე გამოყოფილი ბიბლიოთეკისათვის არაპროფილური

და ამიტომ უნდა გათვალისწინდეთ, არ ვეძებთ ამ დანაყოფში პრაქტიკულ მოქმედებებს. მაგრამ შემთხვევითა ადგილებებში. ყურე ერთი, იმდენი, რამე ხომ არის შემთხვევებში, რადგანაც მიუხედავად ჩვენს მდგომარეობისა პიპლინოვების პრაქტიკის საფუძველზე რატომღაც ვერ შეგვიძენია, პიპლინოვებში ვერ მახ-
ვდა და ამიტომ მისი არც აღწერილობა გვაქვს. მეორე, არის ისეთი შემ-
თხვევაც, როცა პიპ ცხრილებში დანაყოფის შესაბამისი გამყოფი სისტიმა-
ტურ კატალეგში არა გვაქვს იმდენი კი არა, რამე ამ დარგის რატომღაც
არა პრაქტიკული ან არა გვაქვს საერთოდ, არამედ იმდენი, რამე ამ დარ-
გის რატომღაც ცუდად გვაქვს პიპლინოვებში და ამიტომ მათი აღწერილობ-
ებები ჩაბნეული გვაქვს იმ ზედად ნაწილებში, დანაყოფში, რამდენი ქვედაყოფ-
ისაც განვიყენებთ იგი.

[illegible]

რესპუბლიკაში სულ უფრო და უფრო ცოტა რჩება ისეთი სახელმწიფო მას-
სობრივი ბიბლიოთეკა, რომელიც უნდა ყოფილიყო არ მქონდეს, კლასიფიცირებული
ბჭ. ცხრილებით და მისი მიხედვით აწარმოოთ კატალოგი, მაგრამ აქ მაინც
უნდაყოფილი იქნება ცილაპარაკით იმ თავისებურებებზე, რომლებიც საჭიროა სხვა-
დასხვა სისტემის ძველი საკლასიფიკაციო ცხრილების მიხედვით აწარმოო სი-
სტემატურ კატალოგთან ბჭ. ცხრილების შეფერვაზე. შეფერვის ეს წესი
გამოადგებათ მუშაობაში იმ მასობრივ ბიბლიოთეკებს, რომელთა უნდა ყოფილიყო
არ გადაწყვენიანთ თავიანთი ფონდები და კატალოგები ბჭ. ცხრილებზე, სხვა
უწყებისა და სისტემის მასობრივ და ზოგიერთი სხვა ტიპის ბიბლიოთეკე-
ბს, კერძოდ, იმ ბიბლიოთეკებს, რომელთაც მიუხედავად თავისი ტიპისა,
ფონდების გადასამუშავებლად უნდა იქნას მასობრივი ბიბლიოთეკებისათვის გან-
კუთვნილი ბჭ. ცხრილები.

ძველი ინდექსებით აწყობილ სისტემატურ კატალოგთან შეზომისას არა
სხვადასხვა სტრუქტურის ცხრილების განსხვავებული ნიშნის, შინაარსისა

და რიგის მქონე ინდექსების შეფერვა მოგვიხდება. შეფერვისას უნდა მივსდეთ ბპ ცხრილების თანმიმდევრობას. ბპ ცხრილების დანაყოფების შინაარსი უნდა შევადაროთ, ძველი სისტემატური კატალოგის შესაბამის დანაყოფს, მის შინაარსს, დავადგინოთ მათი რუბრიკებისა და შინაარსის იდენტურობა, ერთგვარობა და განსხვავება. თავისთავად იგულისხმება, რომ თუ ძველი სისტემატური კატალოგისაგან განსხვავებით ბპ ცხრილებში ერთი ინდექსის ქვეშ უფრო მეტი თემაა დასახელებული, მაშინ ისინი უნდა აღენუსხეთ, აესახეთ დოკტ კარტოდეკაში, რა თქმა უნდა, მაშინ, როცა ეს განსხვავებული თემა ან თემები პრაქტიკურია მოყვმილი ბიბლიოდეკისათვის. მაგალითად: მასობრივი ბიბლიოდეკებისათვის განუყოფელი ძველ საკლასიფიკაციო ცხრილებში ინდექსი 631.4 ქვეშ მხოლოდ ერთი ზოგადი თემაა წინადაგმყოფი „მეცნიერება“ მოყვმილი. ეს მაშინ, როცა ბპ ცხრილების შესაბამისი ინდექსის (40.3) ქვეშ მოყვმილია თემები: ნიადაგის წარმოქმნა, ნიადაგის წარმოქმნის პროცესები, ნიადაგის თავისებურებები, ნიადაგის აგებულება და შემადგენლობა, ნიადაგის ნაყოფიერება, ნიადაგის მიკრობიოლოგია, ცულოგია, გეოგრაფია, კარტოგრაფია, ნიადაგის დაცვა.

ან ავიღოთ ძველი საბიბლიოდეკო კლასიფიკაციის ცხრილების 6 2 ენერგეტიკის დანაყოფი და ბპ ცხრილების ამავდ სახელწოდების 31.2 დანაყოფი. პირველს მხოლოდ ოცამდე დანაყოფი აქვს, მეორეს კი-80. განსხვავება ნათლად ჩანს. ხაჭირი თემები ასახულ უნდა იქნეს სათანადოდ დოკტ კარტოდეკაში, ხოლო იმ შემთხვევაში, როცა ძველ სისტემატურ კატალოგში ისეთი თემები აღმოჩნდება, რომლებიც არ არის ბპ ცხრილების იმ დანაყოფში, რომელსაც ვაჯერებთ, ძველ კატალოგთან, ან თუ გადავადგინოთ ბპ სხვა დანაყოფში და ამის შემდეგ აღენუსხეთ, აესახეთ დოკტ კარტოდეკის შესაბამის დანაყოფში. მაგალითად: ძველი საკლასიფიკაციო ცხრილების მე-6 დანაყოფილებაში მოყვმილია თემა მათემატიკის სწავლების მეთოდის შესახებ ინდექსით 51(07). ბპ ცხრილებში კი არც მათემატიკის დანაყოფილებაში (22.1) და არც მის ქვედანაყოფებში მათემატიკის სწავ-

ვლების მეთოდებაზე, არაფერი არ არის ნათქვამი. კიდევ უფრო მეტი არის მიითვებულნი თუ სად, რამელ დანაყოფში უნდა ეცხოვრო იგი. მათემატიკის სწავლების მეთოდება კი ბპ ცხრილებში გადატანილია 74.262 დანაყოფში, რამლის რუბრიკაა „მათემატიკის სწავლების მეთოდება“. ასეთ შემთხვევაში უნდა შევადგინოთ დეტალ კარტოციის ბარათი მათემატიკის სწავლების მეთოდებაზე ასეთი შენაარსით: 74.262 მათემატიკის სწავლების მეთოდება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში“ და ვიქნით დეტალ კარტოცი-
 აში ჩასაბრუნებლად ცალკე, იმ დრომდე, სანამ მივალთ შესაბამის დანაყოფ-
 ამდე - 74.262. მაგრამ ეს წესი სულაც არ არის ისეთი ხელშეწყობი, რომ არ შეიძლება ამ თემებისათვის წინასწარ შევადგინოთ შესაბამისი გა-
 მყოფი და ჩაერთოთ მასში. ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმასაც, რომ იქ-
 ნება შემთხვევა, როცა ესა თუ ის თემა ფორმულირებულია სხვაწარმად, ახ-
 ლებურად. ასეთ შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, ახალი ფორმულირებით უნდა
 ავსახოთ ისინი დეტალ კარტოციში. მაგალითად: ძველი საბიბლიოთეკო კლასი-
 სიფიკაციის ცხრილებში, 33C რუბრიკა იყო „სსსრ კავშირის სახალხო მეურ-
 ნეობა“. მისი შესაბამისი რუბრიკა ბპ ცხრილებში ფორმულირებულია ახ-
 ლებურად: „სსსრ კავშირის ეკონომიკა“, ინდექსი კი 65.9(2), ასე რომ
 დეტალ კარტოციის ბარათი ამ უკანასკნელი ფორმულირებით უნდა გვიქონდეს.

• • •

იმის გამო, რომ დეტალ კარტოციის შედგენის ჩვენ მიერ შემოთავაზ-
 ებული, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ტექნიკა ან პროცესი ურ არსად არ
 არის გამოყვანილი და დანერგული, ამიტომ მისი გამოყვანის და დანერგვის
 პირველი ცდები ექსპერიმენტული ხასიათის იქნება და განიხილება, როგორც
 ექსპერიმენტი. ამის გამო ბიბლიოთეკის მუშაკებმა უფრო გაბედულად უნ-
 და მოკიდონ ხელი ამ საქმეს, ყოველგვარი მეთოდური და პრაქტიკული და-
 ხმარება ჩვენგან უზრუნველყოფილი იქნება.

• • •

შესწორებები, დამატებები და წინადადებები გთხოვთ გამოგიგზავნოთ
მისამართით: 380007, თბილისი, კუხიბეგლის 5. საქ. სსრ კ.მარქსის სახ.
სახელმწიფო რესპუბლიკური ბიბლიოთეკის სამეცნიერო - მეთოდური განყოფი-
ლება.

Организация работы централизованной библиотечной системы: Инструкции и учет. формы. - 2-е изд., испр. и доп. / Под ред. Р.З. Зотовой. - М.: Книга, 1965. - 192 с.

Панина Е. Главное осталось в стороне // Библиотекарь. - 1983. - №7. - с. 53-54.

Тематико-типологическое моделирование фондов ЦБС: Сборник научных трудов / Гос. Публ. б-к им. М.Е. Салтыкова-Щедрина; Сост. Д.В. Евсеев; Научн. ред. Н.А. Ефимова. - Л., 1983. - 152 с.

Тематико-типологическое планирование фондов ЦБС: Метод. рекомендации / Гос. б-ка СССР им. В.И. Ленина. Науч. метод. отд., сост. В.Н. Акимова; Ред. В.И. Зотова. - М.: 1982. - 103 с.

ГРБ Грузинской ССР им. К.Маркса

Составление картотеки тематико-типологического
плана комплектования библиотечных
фондов
МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
(На грузинском языке)

Составитель М.Цомая

Редактор Г.Такмиашвили

ტირაჟი	Тираж 400
საბეჭ. საგამ. ღირ.	Усл. печ. л.
შეკვეთა	Заказ 355
უფასო	Бепл.
სტ.	УЭ 11143

Тбилиси

1967

10.50.

n 157/675

F 90.068/
06/10/2008
20/10/2008